

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKOLCSOS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE
KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

Alapította: Dr. BOROS GYÖRGY.

Magyarország új vallás- és közoktatás- ügyi minisztere.

A magyar vallás- és közoktatásügyi minisztérium legfőbb vezetőjének személyében örségváltás történt. *Dr. Hóman Bálint* miniszter tiszteletbeli munkásság után lemondott tiszteiről, hogy továbbra mint tudós szolgálja nemzetét.

Erdély magyar egyházai és nevelésügye dr. Hóman Bálint minisztersége idején tértek haza az anyaországhoz. A magyar egyházak lelkipásztorai, felekezeti intézményeinek tanárai és tanítói benne ismerték meg a magyar gondoskodás szellemét. Nagy gonddal építette fel újra az erdélyi magyar egyházak és állami intézetek munkásságát, s igyekezett azokat a rendelkezésére bocsátott mértékben támogatásban részesíteni. Mint a magyar történelem ismerője, megbecsülte az egyházak magyar nemzeti- és kulturális munkáját.

Dr. Szinyei Merse Jenő, az új vallás- és közoktatásügyi miniszter munkásságát ebben a minisztériumban kezdte meg, s gr. Klebelsberg Kunó miniszternek legbensőbb munkatársai közé tartozott. Politikai pályafutása alatt éveken keresztül a kultuszárca költségvetési előadója, s e munkássága révén is kapcsolatban marad a magyar állam vallás- és közoktatása ügyeit intéző minisztérium benső munkájával. Mint a magyar

országgyűlés képviselőházának alelnöke, élénk figyelemmel kísérte azokat a parlamenti felszólalásokat, melyek a magyar egyházak munkája és történelmi küldetése megbecsülése jegyében nem egyszer elhangzottak.

Munkásságától a vallás- és közoktatásügyi minisztérium élén sokat várunk. Folytatását annak a megkezdett építőmunkának, mely a huszonnégy éves kisebbségi keserűség egy részét letörölte ugyan, de amelyik még nem végezte el maradéktalanul *a jóvátétel és a jövőépítés* munkáit. Erdély magyar egyházának lelkeszi kara, felekezeti iskolák tanárai és tanítói várják, hogy apróbb és nagyobb függő kérdéseik megoldassanak, hogy az állam részéről minden vonalon és síkon egyforma megbecsülésben részesüljenek mindazok, akik a kisebbségi időben a nehezebb egyházi kenyeren szolgáltak; hogy előhaladásuk, munkásságuk megbecsülése, elismerése azonos legyen mindazokkal, akik ma az állam szolgálatában végzik a nemzetnevelés és nemzetépítés nemes munkáját.

E téren végzendő fáradozásaira és a magyar jövőt építő szolgálatára a mi egy igaz Istenünk gazdag áldását kérjük.

A távoztól szeretettel búcsúzunk, az új minisztert munkássága kezdetén reménykedéssel köszöntjük.

Ferencz József.

Megnyitó beszéd

az 1942. évi aug. 9-én Siménfalván tartott Dávid Ferenc Egy-
leti gyűlésén.

Nagyérdemű Közönség!

Mélyen tisztelt vallásos gyülekezet!

A Teremtő, mikor a mindenséget létrehozta, nemcsak anyagot alkotot, hanem az anyagba erőt is öntött. Az erő a mindenséget világokra, égi testekre osztotta és az egykor gáznemű csillagokat tömörítette. Lassanként előállott a szárazföld, a víz és légkör, de nem önmagáért, hanem hogy viselje a teremtő legszebb művét, az isteni alkotások legszebb díszét és koronáját: *az életet.*

A mindenségnek legkiváltságosabb pontja a mi földünk, mert minden talpalatnyi helyén pezseg az élet. S az élet bájt, kecsességet lehel erre a sárgolyóra s a benne rejlő gondolat igazán széppé, művészivé teszi, hogy a fejlődés elmélete mellett a teremtő eszmének isteni eredete annál világosabban jelenjen meg az életben: *a flórában és faunában.*

Az életben, miként a halhatatlan lelken, magát az Isten képmását szemlélhetjük. Az egység és végtelenség fogódzának benne össze. Mondhatjuk, a világ az isteni élet kilélekezése, mely lehelet a természet életében dalra változik, mint a pacsirta ajkain és illatot áraszt, miként az ibolyában. Van benne összhang, mint a zenében és tagozódik, mint valami remek költemény.

Nem csoda tehát, ha az élet a benne rejlő egységgel és változatossággal, összhanggal és költőiséggel meghihleti s nemes gyönyörököt nyújt a teremtés koronájának: *az embernek.*

Az embernek méltóvá kell lennie az Istennek eme ajándékára. A hit szárnyain fel kell emelkednie az Istenhez, hogy megérthesse, hogy mindaz, ami a földön szép és jó, fenséges és magas, az mind Istentől származik. Minket keresztényeket kétezer esztendő óta a krisztusi eszme e cél elérése és megvalósulása felé vezetett. De a gyakori harcok és háborúk kegyetlensége — sajnos — az emberiség egy részét *istentagadóvá* tette. Az orosz rémuralom eltörölte az iskolai vallásoktatást, elkobozta az egyházak vagyonát; a legtöbb templomot bezáratta s azokat megfosztotta minden értéktárgyuktól; a püs-

pökök és papok legnagyobb részét kiirtotta; a harcos istentagadók egyesületét hivatalos szervvé jelentette ki s hivatalosan a Krisztust a szovjet első számú ellenségévé tette; megindította a „Hitetlenek Lapját“ s az atheista ágitátorok részére tanfolyamokat rendeztetett; istenellenes újságokat, könyveket, regényeket, színdarabokat és filmeket iratott és terjesztetett a világ minden nyelvén; az elaggott, munkaképtelen istentagadóknak állami nyugdíjat folyósított, szóval mindenkire halál vár, akiket a vallásos kultusz gyakorlásán, akár csak egy egyszerű imádkozáson tettenérnek.

Ettől a rémuralomtól váltják most meg az emberiséget hős honvédeink az ősi földön, messze, többezer kilométer távolságra, ott valahol a Donec, a Don és a Volga mentén.

Mivel azonban az emberi lélek hajlamos a *téveszmék* befogadására, itthon nekünk kell őrtállanunk s híveink lelkét helyes nevelés által elő kell készítenünk a krisztusi erkölcsök örök igazságainak befogadására és megélésére.

E tekintetben legtöbbet tehetnek az egyházak s azoknak egyesületei, különösen a mi *Dávid Ferenc Egyletünk*.

A Dávid Ferenc Egylet az egyetemes unitárius egyház kebelében a hitköltészet tüköre, az igazi élet képe, a jóságos szívek története; az a szerv, mely fölmelegíti lelkeinket s föl-villanyozza kedélyvilágunkat; az a szerv, mely nemcsak vidulást s lelki emelkedést szerez mindnyájunknak, hanem hatalmasan terjeszti a magyar unitárius kultúra-birodalmat; az a szerv, mely az unitárius múltnak festői rajzával szeretni tanítja az egyházat s ösztönt ad az unitárius törekvésnek; az a szerv, mely viharzó lelkünk vágyainak szárnyas szavakat ad s e révén idealizmusunkban megőrzi hitünket, reményünket és szeretetünket; az a szerv, mely az Istenfélelem és a honszerelem szolgálatában állva: a szeretet és az igazság szellemét plántálja lelkeinkbe; az a szerv, mely kölcsönös megértés által ápolja az emberek lelkében azt a szent harmóniát, mely az örök boldogság eljövéséhez szükség.

Hogy e magasztos hivatását a mi Dávid Ferenc Egyletünk megvalósíthassa, első sorban is *munkára* kell nevelnie minden hívünket, mert a munka az ember egész életére döntő kihatással van. Ha valamely hívünk a józan ész, egészség, munka, anyagi egyensúly rovására menő szenvedélynek a rabja, azokat helyes nevelés, jóakarató tanácsok által meg kell mentenünk

az élet számára, mert a kártyázás, iszálkodás, túlságos dohányzás csökkentik a munkakedvet és képességet, népünk szegénységének, elmaradottságának, sok betegségnek oka s úgy anyagi, mint erkölcsi, lelki, közgazdasági és népesedési szempontból is káros fajunkra, nemzetünkre, államszervezetünkre. Ezen szenvedélyek költségei az összkeresethez viszonyítva magasak, az erre fordított kiadások az elemi életszükségletek kielégítését gátolják, s úgy az egyén, család és a nemzet pusztulását okozzák.

Másodszor *takarékosságra* kell nevelnünk hiveinket. A takarékoskodás ok- és célszerű gazdálkodást jelent. Takarékoskodni lehet idővel, anyaggal, erővel, munkával, nemcsak pénzzel. Takarékoskodás az a módszer, mellyel a helyesen kitűzött életcél a leggyorsabban és legbiztosabban elérhető. Takarékoskodás nélkül az ember szerencsétlenné válik, nyomorba, önmeghasonlásba kerül, életét értéktelenné, elhibázottnak fogja találni.

Az emberiséget nemcsak gazdasági bajok gyötrik, hanem lelkiek is. Ezért Egyletünknek harmadik hivatása a *lelkek ápolása és nemesítése*. Ezt a bajt csak az egységes nemzeti nevelés oldhatja meg, mert az államnak életében ez a legnagyobb politikai erő. Mivel az állam családokból tevődik össze s a család egyénekből, ezért az egyén első sorban lelkileg is a családnak van alárendelve. Tehát a magyar nemzeti nevelés sikere első helyen az anyától és az apától függ. Nekik kell első sorban az ifjúság lelkébe nemzeti öntudatot nevelni, a gyermekek nemzeti érzését erősíteni, fajunk iránti lelkesedésüket a bölcsőtől a koporsóig fokozni. A szülőknek tudatában kell lenni annak, hogy a nemzetek erejét nem azok létszáma, hanem lelki és erkölcsi erejük határozza meg. Ezért öntsenek a szülők is gyermekeik lelkébe hitet, reményt egy boldogabb Magyarország iránt s ápolják a gyermekek lelkében a közös munkára irányuló közösségi gondolatot, hogy a gyermek korán megérthesse, hogy az egyén *semmi*, minden a *faj*, s ezért mindnyájunknak dolgozni szent kötelességünk.

A mi vallásunk az emberi élet mélységeinek legtisztább megérzéséből származik s e mélységekben gyökerező igazságokat öleli fel. Ezért Egyletünk negyedik feladata, hogy *hitünk meggyőző erejét a lelkekben ápoljuk és fejlesszük*. Az unitárius vallás a Bibliában is az élet legtitkosabb mélységeit

kutatja s a vallásos szövegekben mindig a szépet, a nemest, az igazságot keresi s így találja meg az élet legmélyebb, legtitokzatosabb kérdéseire a feleletet s így képes gazdagítani az emberiség legősibb könyvének évezredes tapasztalataival, legszebb és legmélyebb gondolataival a lelki életet.

Egyletünknek munkálni kell az *erkölcsi irányzatokat*. A kultúra sok javat és kincset foglal magában, de virága és célja csakis a nemes, felséges, az Isten szíve szerinti ember. Ahhoz pedig, hogy minél több nemes és felséges ember álljon elő ebbe a küzdelmes világba, — szellem és lélek, idegerő, jellemerő kell. Kell lelki ruganyosság, kell bizalom, kell ujjongás a szivekben, rügyfakadás a lelkekben.

Lelkeket kell nevelnünk, erkölcsi magaslatra kell a világot felsegítenünk, bár a finom, lágy érzések, az édes, erős vágyak ma reszketve ömlenek bele a mindennapi élet kegyetlen formáiba.

A szeretet eszméit kell diadalra vinnünk. Az unitárius vallás az érdem, hogy a szeretet, a kölcsönös megbecsülés és megértés eszméjét a legmagasabb fokra emelte s más vallásokkal szemben a felvilágosultság alapján a megértés és türelem elvét is zászlójára tűzte.

Különösen a nőkre hárul a legnagyobb szerep, hogy *ember az emberhez, magyar a magyarhoz közelebb jusson*. Sok a nézetkülönbség közöttünk. Sokféle hit és érdek szerint igazodunk. Még pszichológiánk is elváltozik társadalom, állás, foglalkozás és kereset szerint. Történeti fejlődésünk örvényeket szakított közénk. Ezen irányzatoknak megváltoztatására, munkálására és fejlesztésére leghivatottabbak a *nők*, kik a keresztény szellem és csorbítatlan magyarságunkért a legtöbbet tehetnek. Vallásunk keretén belül tehát dolgoznunk kell azonos célokért, *egyházi és faji értékeink megtartásáért és gyarapításáért*. Egész unitárius lelkünkkel azon kell dolgoznunk, hogy a felhőkön túl a nap új sugaraival új életet árasztthasson egyházunkra és hazánkra.

A mai forrongó világban őseinktől örökölt szent erényekkel biztosítanunk kell a *győzedelmes új magyar jövőt*. Most nyíltan, szabadon szárnyalhat a lélek, kitárulhatnak a szívek, az elfojtott szavak feltörhetnek az ajkakra, s fennen kiált-hatjuk: *magyarok vagyunk*. De mi *unitáriusok is vagyunk*. Ez mindnyájunk számára az összefogást jelenti. Ebben a közösség-

ben minden lelket át kell járnia az Isten szeretetének sugallata s minden léleknek meg kell újhodnia, hogy elfelejthessük e szót: *enyém*, helyett azt kell mondanunk: *miénk*. Legyen közös a *kenyér, a vér és a fájdalom*, hogy tiszta és keresztény erkölcsi alapokon nyugvó, kiegyensúlyozott és egységes magyar nemzeti társadalmunk felépülhessen s e keretben a mi *unitárius lelkünk szárnyaló lendülete, alkotó eleme lehessen az örök erkölcsi értékeknek s a magyar igazságok élettörvényeinek*.

Dr. Szolga Ferenc
elnök.

Aratáskor.

*Semmiben sem gyönyörködünk nyáron,
Úgy, mint a szép ért búzakaralászon,
Mikor a nap ragyog le az égről,
Ének zendül új búza kenyérről.*

*A kalászok egymásra hajolnak,
Munka közben aratók dalolnak.
Dalolnak egy boldog, szebb időről,
Harcok után egy szebb jövődőről.*

*De vigyázzunk! Nagy időket élünk.
Orosz földön arat honvédségünk,
Volga mentén zúg halál kaszája,
A halálnak van ott aratása.*

*Nehéz próbák vége felé járunk.
Hisszük, hogy győz magyar igazságunk.
Hisszük harcunk diadalmas végét,
Isten újra naggyá teszi népét.*

*Csak azért tett ily nehéz próbára,
Méltók legyünk egy szebb aratásra.*

Báró József.

Lőfi Ödön.

A mult év őszén 43 évi lelkészi működés után nyugalomba vonult. Nagy szegénységünkre mutat, hogy még eddig nem emlékeztünk róla. Most ezt a mulasztást pótoljuk, mert a négy évtizednél is hosszabb lelkészi munka, két kiválóan előkelő és népes egyházközség: Nagyajta és Bölön, amelyben szolgált, s nem kevésbé a nyugalomba vonult lelkész: Lőfi Ödön személyisége és munkássága föltétlenül megkívánják, hogy ezt megtegyük. A lelkészi munka olyan, mint a jó anya munkája: csak az eredménye látszik, de a cselekvő személyisége igen gyakran feledésbe megy. Jegyezzük fel tehát egyháztörténelmünk számára a fontosabb adatokat.

Lőfi Ödön 1894-ben tett lelkészi szigorlatot jeles eredménnyel, mikor a hódmezővásárhelyi új egyházközségünkben nyert lelkészi megbízatást. A következő évben egyházunk főhatósága kiküldötte Oxfordba, a Manchester New Collegeba, ahol három évet töltött a nagy mesterek útmutatása mellett. Különösen a társadalomtudománnyal foglalkozott s ezirányú tanulmányaival többször találkozunk a Keresztény Magvetőben és felolvasásaiban.

1898 tavaszán hazatért külföldi tanulmányútjáról s a nagyajtai tekintélyes lelkészi állást foglalta el. Ottani termékeny működésének látható tanúbizonytsága a szép lelkészi lakás és melléképületei, melyeknek költségeihez maga is hozzájárult két évi fizetésének teljes összegével. A hívek példaadó buzgósággal támogatták az egyházközség minden ügyét. 1906. év tavaszán a népes Bölön lelkészi állását foglalja el édesatyja: Lőfi Áron után. Abban az időben az ősi felekezeti iskola teljes virágzásában fennállott. Azonban, amint Lőfi Ödön írja: „Sajnos, éppen ezekben az években kezdődött meg a magyar kormány iskola-politikája, amelynek alapján a nemzetiségekre való tekintettel rohamosan megkezdte a felekezeti iskolák államosítását. Bölönben is a mintegy 700 gör. kel. lakós tankötelesei részére előbb községi, azután állami iskolát létesítettek. A tanítói fizetések és korpótlékek új rendezésével azonban akkora teher nehezedett az egyházközségre, hogy azt viselni nem tudta s ennek folytán, a kormány nyomására, addig minden megerőltetéssel fenntartott felekezeti iskolánkat kénytelenek voltunk állami kezelésbe átengedni.“

Ebben az időben az egyházközség részére igen hasznos vásárt ejtettek meg. Megvették ugyanis a 7 kat. holdat kitevő Zathureczky-birtokot, amely bennvaló két hatalmas épülettel van ellátva s ez kitűnő hely volt gyűlésteremnek. A megvásárolt birtok egy részét eladták s ebből az egész telek árát kifizették. A szerencsés vásár és okos gazdálkodás két hold területet és két hatalmas épületet hozott az egyházközségnek. Ez a telek valóban nélkülözhetetlen szolgálatoit teljesített az idegen kormányzat alatt, midőn a felekezeti iskola ide huzódott meg.

1906. év őszén Tana Sámuel községi jegyző és Tana János tanító segítségével megalapította a „Hangya“ fogy. és ért. szövetkezetet 150 taggal, melyben az elnöki állást 23 éven keresztül teljesen díjtalanul ő töltötte be. Hogy milyen eredménnyel? — arról az az erős szövetkezet beszél, amely ma is a község közgazdasági életének egyik alapja.

Ugyancsak 1906. évben létesítették a nyári menedékházat, amely a mai óvodát helyettesíti.

Az egyházközség hatalmas vagyonnal rendelkezett: 150.000 aranykoronával. Ezt az összeget hazafias érzéstől és kötelességtől áthatva, hadikölcsönnek jegyezték. Hogy mi lett a nagy háború végén a sorsa a hadikölcsönnek, azt mindnyájan ismerjük. Ha azonban nem jegyezték volna is hadikölcsönbe, a világháború okozta értékátalakulás miatt a nagy összeg úgy is elveszítette volna régi aranyértékét.

A főkormányzatváltozás után azonnal visszaállították a felekezeti iskolát négy tanerővel. A tanítók fizetését egyházi adóból hozták össze, mert a régi források kiapadtak, de a nép annyira ragaszkodott iskolájához, hogy szívesen meghozta ezt az áldozatot. 1921 októberében azonban a román tanfelügyelőség a felekezeti iskolát csendőri karhatalommal lefoglalta s abból román állami iskolát csinált. Most vették igazán hasznát a megvásárolt bennvalónak. Az egyik épületből 4 tantermes iskolát alakítottak 1500 lei kölcsönpénzből. Ebben az iskolában néhány hét múlva megkezdődött a magyar unitárius nevelés. A román tanfelügyelő ezt a következő bosszús megjegyzéssel kísérte: „Kár minden munka a fáradságért, mert a székelyeket akkor semmisítjük meg, amikor akarjuk.“ A ravasz szándék megvolt, de nemcsak az egész székelységet nem tudták megsemmisíteni, hanem a bölöni felekezeti iskolát sem. Hogy ez nem sikerülhetett, az az

egyházközség vezetőségének, a nép kitartásának, a tanítói kar áldozatkészségének és nem utolsó sorban Lőfi Ödön lelkész önfeláldozó munkásságának köszönhető.

Az iskolakörüli küzdelemhez hasonló volt az, amit a kisajátítással kapcsolatosan kellett elszenvednie. 1922-ben kisajátították az összes szántó, kaszáló és erdő birtokokat, csak igen kis birtokrészt hagyva meg az egyházközségnek, lelkésznek és énekvezérnek. Ezzel az azelőtt gazdag bölöni egyházközség a szegény egyházközségek sorába lépett. A kisajátítás miatt a peres eljárást folyamatba tették. Hogy ez mennyi gondba, aggodalomba és fáradságba került, annak igazolására elég lesz, ha elmondjuk, hogy a lelkész egymaga 19 év alatt 137 agrártárgyaláson vett részt. Sikerült is valamit megmenteni a sok vagyonból dr. Ferenczy Géza főgondnok odaadó támogatásával. Az így nyert összegből elsősorban felekezeti iskolájuk fenntartását, a templomi orgona újjáépítését, a perköltségeket, a felhalmozódott adókat és illetékeket, a toronyfedél újjáalakítását, a kupola kijavítását, az énekvezéri telek stb. újjárendezését biztosították. 1925-ben pedig közadakozásból egy új nagy harangot öntettek, melynek felszerelésekor az egész vidék részvételével felejthetetlen ünnepélyt rendeztek.

1923. évben megalakították egyházközségében a D. F. Ifjúsági egyletet, 1925-ben pedig a nőegyletet. Mindkét egylet hasznos munkát végzett a szorosán vett lelki, szellemi munkán kívül is. Az ifjúság kezdeményezésének és a Nőegylet kitartásának köszönhető a régi gabonás épületből teljesen közmunkával átalakított közművelődési nagyterem és annak berendezése. A templomkörüli térség virágzóvá tételében a bölöni nőszövetség rendkívül nagy munkát végzett. Ezekről annakidején lapunkban is megemlékeztünk volt.

1926. évben rendszeresítették a belsőemberi fizetéseket az egyházi adónak bevezetése után.

A konverziós törvény az egyházközség anyagi erejére újabb csapást mért. Az egyik kereskedelmi vállalatnál elhelyezett 74.000 lei összeget személyes közbenjárással úgy biztosította, hogy 16 kat. hold birtokot szerzett ezáltal!

Az idegen uralom évről-évre nagyobb bajokat okozott. Az utolsó években különösen sokat zaklatták Bölönt és lelkészét a zavarosban halászni szerető kalandorok. Ezeknek nyomasztó sú-

lya alól megszabadította az 1940. évi szeptemberi nagy sorsfordulat, a szebb jövő elkövetkezése.

Ezekből a vázlatos adatokból is látszik, hogy Lőfi Ödön felkész négy évtizedes lelkeszi működése áldást jelentett két egyházközsége részére. Mindig együtt élt népével, a gondjaira bízott nyájjal. Egyházközsége állandóan épült az ő bölcs vezetésével.

A magyar ügynek a megszállás szomorú korszakában nem hangos szóval, hanem tettekkel, áldozatokkal állott szolgálatára. Általában nem a külső hatásoknak, hanem mindenkor a benső, komoly tartalomnak volt az embere.

Jelentős egyházi irodalmi tevékenységet is fejtett ki. Fiatal korában az Unitárius Közlönyben is jelentek meg cikkei, költeményei. A Keresztény Magvetőben több tudományos dolgozata, az Unitárius Szószékben pedig több egyházi beszéde jelent meg.

Nyugalomba vonulása alkalmából kívánjuk, hogy a bekövetkezett szebb és várvavárt jobb magyar jövő adjon Lőfi Ödönnek még sok évet jó egészségben és munkakedvben, hogy egyházi irodalmunkat ezután is gyarapítsa sok jeles munkával.

ELŐFIZETÉS. A Dávid Ferenc Egyleti örökös alapító tagsági díj 50 P. Évi tagsági díj 3 P. Csak előfizetési díj évi 2 P. Az alapító- és tagsági díj az egyleti tagság teljességére jogosít, s így természetesen az Unitárius Közlönyre is. Az előfizetési díj csak az Unitárius Közlönyre jogosít.

Mindenki rendezze díjait, hogy lapunk is eleget tehessen hivatásának.

Minden pénz Gálfi Lőrinc egyleti pénztárhoz (Kolozsvár, Kossuth Lajos-utca 9) küldendő.

GELEI JÓZSEF: A NEMZETNEVELÉS ALAPJA.

Dr. Gelei József egyet. tanár, egyházunk főgondnoka, többféleképpen szolgálja a magyar élet előrelendítésének ügyét. Egyfelől tudományos buvárkodásaival szaktudományában folyton újabb és újabb eredményeket ér el s ezáltal a tudományt előbbre viszi s a magyar névnek dicsőséget szerez; másfelől pedig soha nem lankadó lángoló szeretettel keresi azokat az alkalmakat és lehetőségeket, melyek segítségével a magyar nemzet nagy szolgálatára állhat.

A múlt év november 29-én a debreceni egyetem nemzetnevelési előadássorozatában tartott nagyszerű munkáját adja most közre Szentgericei Jakab Jenő egy csinos kiállítású, 86 oldalra terjedő műben, bővebb átdolgozásban. E kiváló műnek alaphangját ismerjük már „Merre haladjunk“ című művéből. Ugyanaz a mély hit a nemzet jövőjében és ugyanaz a rajongás a magyar nemzetért. Csakhogy most már tisztán a nemzetnevelés kérdésére, lényegére s annak megszervezésére fekteti a súlyt. Valóban a kérdést már szebben, meggyőzőbben nem is lehetne előadni. Mindenekelőtt megmondja, mi a nemzetnevelés, mi a nemzetnevelés célja, a nemzetnevelés ágazatai (nemzet testének nevelése, a nemzetet nevelése, a nemzetegészség nevelése, a nemzetszellem nevelése, nemzeterkölcs, nemzethit nevelése, közösségtudat, biológiai közösségtudat, történeti közösségtudat, teremtő közösségtudat, közösség és egymásrautaltság, közösség és szervezés). Majd megmondja, hogy kinek szól a nemzetnevelés, kik a nemzet nevelői s végül pedig a nemzetnevelés megszervezésére vonatkozó tervzetét adja elő. Térünk szűk volta miatt részletesebben nem ismertethetjük a nagyszerű művet. Felhívjuk azonban rá olvasóink figyelmét, mert valóban nemcsak építő, hanem szükségét pótló mű.

Magyar hit, magyar győzelem

Dávid Ferenc egyleti ünnepély és közgyűlés Siménfalván.

A székelykeresztúri Dávid Ferenc Egylet augusztus hó 9-én, Siménfalván tartotta meg évi rendes közgyűlését, mely alkalommal a magyar hit és magyar győzelem szent eszméjének is kifejezést adott. Ugyancsak ez alkalommal tartotta a nőegylet is közgyűlését, mikor is kiváló munkásságának kétségtelen bizonyítékairól győződött meg a közletről és távolról egybesereglett nagyközönség.

A lelkes hangulatban lefolyt szép ünnepség istentisztelettel kezdődött, mikor is az énekvezéri tisztet P a p Dániel csehétfalvi jeles énekvezér, a szószéki szolgálatot pedig S e b e Ferenc fiatal kodácsi lelkész teljesítette mindvégig lelkes hangulattal és emelkedett szellemben. Rom. 11,20 alapján a hit győzedelmes erejéről beszélt magával sodró erővel.

Istentisztelet után az ünnepély következett. Ez még fokozta az előbbi szárnyaló lelkésedést. Dr. S z o l g a Ferenc egyleti elnök a magyar hit és kötelességről tartott kiválóan tartalmas és fölemelő megnyitó beszédet. E beszédet lapunkban közöljük, mert ezzel szolgálatot teszünk szent ügyünknek. Ezután M á t h é Lajos szentábrahámi lelkész K o z m a Andor „A táltos álma“ című látomásos, rapszodikus költeményét szavalta el igazi átérzéssel, művészi kidolgozással és hatalmas erővel. Ezután kellemes hanggal adta elő orgonakiséret mellett „Szeretlek Isten véghetetlen“ című egyházi éneket S z a b ó Ilonka. Tartalmas, hasznos utasításokat adó felolvasást tartott B o r o s György gazd. iskolai igazgató. „A székely imádság“ című költeményt nagy hatással szavalta T i b ó l d i Irén siménfalvi lány. G r u e r Anna siménfalvi

leány Kovács Károly „Én nemzetem“ című költeményét adta elő igazi átérzéssel. A magyar hit és magyar győzelem eszméjéről Molnár István székelykeresztúri tanár tartott költői lendülettel teljes, magával ragadó felolvasást. János Margit tanítónő „Erdély feltámad“ című költeményt szavalta el valódi hozzáértéssel és nagy hatással. Végül Izsák Domokos, a kiváló székely gazdaköltő adott elő néhányat újabb költeményeiből, melyekből igazi hazaszeretetet és a hazáért való önfeláldozás érzése csendült ki.

A gazdag lelki táplálékot sugalló ünnepély után a rendes közgyűlés következett. Azonban a már elért magaslatról ez sem szállott le a hivatalos próza rideg színvonalára.

Dr. Szolga Ferenc üdvözlő beszédében megemlékezett elnöki székben oly korán elhalt elődjéről: Osváth Árpádról. Majd üdvözölte a D. F. E. jelenlévő központi tisztviselőit: dr. Kiss Elek főjegyző, ügyv. alelnököt, Benczédi Pál szerkesztőt, Menyhért dr. szolgabíró, köri felügyelő gondnokot, dr. Elekes Domokos volt főgondnokot, Pál Dénes helybeli lelkészt, a nőegyletet, Ekhárt Andor titkárt és az egész gyülekezetet. Az egyházköztség nevében Pál Dénes lelkész mondott szíves üdvözlöt az elnökségnek és a jelen volt nagyközönségnek. Dr. Kiss Elek egyh. főjegyző, ügyv. alelnök mondott lelkes és erőteljes üdvözlő beszédet a központi Dávid Ferenc Egylet nevében, méltatva azt a hivatást, melyet az egylet betölt és azt a gyönyörű ünnepélyt, melyet a keresztúrköri egylet ez alkalommal is teljesített.

Ezután Ekhárt Andor titkár tartotta meg mindenre kiterjedő jelenését, melyből kitűnt az egyleti élet haladó irányzata. Ezután a köri nőszövetség tartotta meg közgyűlését. Ü. Osváth Rózsika elnöklete alatt. A titkári jelentésben R. Gvidó Juliska titkár terjesztette elő gondos jelentését s azután a nőegylet több fontos kérdést tárgyalta meg. Ezekről majd jövő számunkban emlékezünk meg.

A Dávid Ferenc Egylet körében a magyar hit és magyar győzelem napja valóban feledhetetlen, lelkes ünnepélyben valósult meg.

Az UDVARHELYKÖRI NŐSZÖVETSÉG július hó 12-én Homoródszentpálon, tizenhárom tagozat megbizottainak s mintegy nyolcvan érdeklődő nőszövetségi tag jelenlétében tartotta évi közgyűlését. A Hiszekegy után Kelemen Imréné imádkozott. Kissné Papp Erzsébet elnöki megnyitójában részletesen ismertette az Unitárius Nők Országos Szövetségének működését. Dr. Mikó Lőrinczné központi elnök által beküldött évi közgyűlési jegyzőkönyv egyes szakaszait olvasta fel: A székely leányok sárbogárdi otthonáról, a Leány Népfőiskoláról. Báró Józsefné al-elnök Gál Margit központi titkárnő körútjáról szóló jelentését olvasta fel. Gyűlés örömmel állapította meg, hogy a központi irányítás a mai időknek teljesen megfelelő. Az udvarhelyközi Nőszövetségi tagozatok működéséről a beküldött jelentések alapján Bálint Albertné körü titkár tett részletes jelentést. Bár nehézségek vannak megfelelő helyiségek hiánya folytán, mégis általában, ha több helyen a Népművelési Bizottsággal kapcsolatosan is, a tagozatok sikeresen működnek.

Közgyűlés a körü pénztárt vette számba s a tagsági díjak összegére és beszédésére nézve megadva utasításait, a pénztárt Bartalis Mártonnének adta át.

Három időszerű szavalat után Kissné elnöki bezárójában a nők honvédelmi szolgálatára jelentkezést, valamint a sárbogárdi otthonra való gyűjtést, melyben a jánosfalvi Nőszövetség szép példát mutatott, a jelenlévők figyelmébe ajánlva s a budapesti Nőszövetség kedves vendéglátására hálásan emlékezve, köszönetet mondott úgy a közreműködő szereplőknek, mint a megjelenteknek. Gyűlés a Himnusz eléneklésével ért véget.

A KRISZTUSI SZERETET ÚTJAIRÓL... Nem olyan régen Izsák, Pest vármegyei nagyközség testvérközségévé fogadta Homoródújfalú unitárius községünket. A testvéri szeretet krisztusi útjait járva, egy igen kedves, jó érzésű család, özv. Damásdi Gáborné és gyermekei, kellemes meglepetésül 100 pengőt és egy 30 kg.-os gyümölcs csomagot küldöttek Újfalú ifjúsága és népiszkolai tanulóinak. Az iskola igazgatósága az ebből alkotott „Damásdi Eta-alap“ útján, egész tanéven át, ingyen írószerekkel látta el tanulóit, az írástanulás igen nagy előnyére.

Istennek áldása, szeretete szálljon feléjük, szeretett Nagy Alföldünk lakói felé, ez ősi Székelyföldünk fiai, leányai óhaj-tásaképpen! (S. S.)

GYARMATHY LAJOS földbirtokos afiát Székelyudvarhelyen az OMCsA igazgatójává nevezték ki. Sok szerencsét kívánunk kedves egyhtanácsos afiának ebben a jelentős munkakörben.

HÁZASSÁGKÖTÉSEK. Lőrinczi Mihály, az amerikai tanulmányútjáról nem rég hazatért unitárius lelkész, feleségül vette dr. Bedő Juliát, Bedő Ferenc felsőfehérvári felügyelő gondnokunk leányát. Az esküvő Marosvásárhelyen, folyó év június hó 6-án volt. Az esketést Kelemen Imre oklándi lelkész végezte. Tanúk: vitéz Szinte Gábor tábornok és Ürmösy Gábor unitárius lelkész voltak.

Herczegh Rózsika tanítónő és Katona Endre július hó 11-én házasságot kötöttek Székelykeresztúron.

Gyarmathy Piroska tanárnő és Ütő Lajos, a vallás- és közoktatásügyi minisztériumba beosztott tanár aug. hó 6-án Székelykeresztúron házasságot kötöttek. Az egyházi áldást mindkét esetben Ütő Lajos esperes adta az ifjú párra. Isten áldása legyen a megkötött házassági frigyeken.

A VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI MINISZTER ÚR Ütő Lajos gimnáziumi tanárt tanügyi fogalmazóvá nevezte ki. Ezzel Ütő Lajos tanár meg is vált a kolozsvári tanszékétől, hogy a vallás- és közoktatásügyi minisztériumban teljesítsen fontos szolgálatot. Az intézet nagyon sajnálja a kiváló tanárt, az egyház azonban megnyugvással és örömmel veszi, hogy ezt a fontos munkakört választotta, amivel oly sok jót tehet egyházi és iskolai ügyekben.

SZOLGA FERENC volt székelykeresztúri segédlelkész a főt. püspök úr Budapestre hitoktató s. lelkésznek nevezte ki. Az új és fontos munkakörben fiatal lelkésztársunknak sok szerencsét kívánunk.

A KOLOZSVÁRI UNITÁRIUS ELEMÍ ISKOLÁBA az 1942—43. isk. évre a beiratások szept. 1., 2. és 3. napjain lesznek megtartva a Berde Mózes-u. 1. sz. iskola irodájában.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK. A helyszüke miatt a most kimaradt cikkeket lapunk jövő számában közöljük.

Az „Unitárius Közlöny” megjelenik havonta 15-én.

Felelős szerkesztő és kiadó: **BENCZÉDI PÁL**, Kolozsvár, Kossuth L.-u. 9.